

O NOUĂ DESCOPERIRE ARHEOLOGICĂ ÎN ȚARA BÎRSEI: AȘEZAREA DACO-ROMÂNĂ DE LA RÎȘNOV — BLOCURI

de FLOREA COSTEA

Cu ocazia unor cercetări de suprafață întreprinse în vara anului 1972, în Țara Bîrsei au fost identificate mai multe puncte locuite în diferite perioade istorice. Dintre acestea descoperirea cea mai interesantă este cea făcută între localitățile Rîșnov și Cristian, în punctul numit de localnici *La blocuri* (informațiile anterioare efectuării perieghzei le-am primit de la Adrian Cîmpeanu și Ovidiu Pitic, ambii elevi din Rîșnov).

Situarea topografică. Locul descoperirii (fig. 1) se află în partea stîngă a șoselei ce leagă Brașovul de Bran, la aproximativ 500 m de aceasta, în apropierea pădurii (circa 250 m), la 700 m de calea ferată Brașov—Zărnești (de locul unde aceasta intersectează șoseaua) și la 1,5 km de Rîșnov. Terenul respectiv se află la cota șesului Bîrsei (600 m) și aparține I.A.S. Rîșnov. Pentru o orientare mai exactă mai precizăm că el cuprinde „pepiniera” de lîngă blocuri și o anumită suprafață situată la nord și vest de aceasta.

Din observațiile făcute pe teren se poate estima că aria de pe care au fost recoltate resturi de cultură materială se întinde pe aproximativ 3 ha. Nu cunoaștem dacă ea depășește limita vestică a blocurilor. Chiar dacă nu se neglijează faptul că în timpul muncilor agricole materialele au fost purtate în afara zonei locuite, ea pare să fi fost totuși apreciabilă.

S-au recoltat aproximativ 50 fragmente ceramice și 3 unelte de piatră, acestea din urmă toate deteriorate.

Ceramica. Dintre fragmentele amintite două provin de la vase de dimensiuni mici databile în feudalismul dezvoltat. Restul ceramicii îl constituie părți din vase dacice lucrate cu mîna (fig. 2) și la roată (fig. 3). Toată este foarte fragmentară și rulată, din care cauză unele ornamente în relief au avut de suferit.

Din prima categorie fac parte 20 fragmente. Calitatea pastei este destul de rea, situație generală dar care nu exclude posibilitatea unor dife-

renșieri : fragmente poroase cu multe pietricele și nisip dar și exemplare cu peretele compact, avînd ca degresant în special nisip. Grosimea pereților oscilează între 0,5 și 1,5 cm. Culoarea dominantă este cea brună dar există și fragmente cărămizii, cenușii sau gălbui. Este foarte greu de precizat din ce forme de vase provin. Presupuneri putem face numai referitor la 4 părți de funduri de la vase mari folosite ca recipiente și la 4 fragmente (buze și parțial pereți) din tot atîtea vase mici (borcane fig. 2/6—9) cu profil greu de definit (probabil sferic cel din fig. 2/6).

Ornamentația a fost aproape în întregime deteriorată, singurele elemente observabile în prezent fiind : incizii paralele, practicate cu pieptenele și linii adîncite, ambele de două fragmente brun-cărămizii, cu peretele subțire (fig. 2/4—5).

Ceramica lucrată la roată este, sub raport numeric, aproape egală cu cea lucrată cu mîna (19 față de 20). Datorită calității mai bune a pastei și a arderii mai accentuate și uniforme, ea s-a păstrat mai bine.

Pasta este, cu excepția a două exemplare, fină și bine amestecată, degresantul constituindu-l pietricelele și cuarțitul. Culoarea, dată de ardere, este cenușie cu nuanțe închise sau deschise, cinci fragmente fiind mai negricioase.

Spre deosebire de categoria lucrată cu mîna, în cazul celei lucrate la roată se pot face unele precizări privind tipul și formele vaselor : 2 funduri de vase mijlocii (probabil căni), un fund de chiup (fig. 3/7), parte dintr-un capac cu marginea răsfrîntă în interior (care intra într-o adîncitură a vasului pe care-l acoperea) și cu un guler oblic, pereți de vase de diferite dimensiuni. Grosimea acestora oscilează între 0,6 și 2,2 cm. De remarcat, în cazul fragmentelor de funduri, că toate se sprijină pe un inel circular înalt de cîțiva milimetri. Fragmentul cel mai bine executat din punct de vedere tehnic și cu pasta cea mai fină este fundul de chiup.

Dintre pereții de vase atrag atenția în mod deosebit 3 fragmente de chiup (fig. 3/2—4) și unul cu un profil piriform de la un vas de dimensiuni medii (fig. 3/1). Părțile de chiup au ornamentația specifică acestei forme de vas dacic. Pe două din ele banda de 5 incizii vălurite este încadrată la mică distanță de un număr de linii (greu de precizat) adîncite, paralele, orizontale. Nu este exclus ca ambele să fi fost ornamentate cu același instrument sau să fi făcut parte din același vas. Cel de al treilea, cu peretele mai subțire și pasta mai compactă, este ornamentat numai cu o bandă vălurită compusă din 11 linii.

La peretele de vas cu profilul piriform (fig. 3/1) este de observat ornamentația mai simplă : linii paralele situate la distanța de 2—3 cm, la

care se adaugă și o nervură circulară, orizontală, paralelă cu liniile incizate. Interesant este însă că intervalele dintre incizii și nervură sînt ușor fațetate, element specific sfîrșitului secolului III începutul secolului IV.

Pe restul exemplarelor ceramice ornamentația o constituie liniile incizate, simple.

Uneltele sînt puține : 2 fragmente de rîșniță dacică rotativă, din tuf vulcanic și un capăt de ciocan sau ascuțitoare de gresie. Pentru aceasta din urmă este dificil de stabilit cărei epoci îi aparține. Părțile de rîșniță au fost găsite la circa 120 m depărtare una de cealaltă.

Concluzii. Observațiile pe teren și materialele recoltate nu îngăduie formularea unor concluzii definitive. Cu toate acestea este evident că :

- cu mici excepții situația arheologică este similară celei de pe Dealul Cetății Rîșnov (așezare dacică din perioada clasică, cu continuitate în epoca romană) ;

- raportul între ceramica lucrată la roată sau cu mîna se apropie de echilibru ;

- fragmentele de chiup au analogii și în castrul roman de la Rîșnov ;

- fragmentele de rîșniță, specifice modului de viață sedentar (cu practicarea intensă a agriculturii), constituie mărturii ale unei locuiri îndelungate a zonei numită *La blocuri* ;

- fragment de vas cu suprafața fațetată se datează într-o perioadă ulterioară celei dacice clasice, și alături de ceașca dacică cu alveole constituie argumente în favoarea continuității așezării și în secolele III—IV.

Dintre toate aspectele, cel mai demn de relevat este acela că în special fragmentele de chiup sînt analoge celor din castru și din așezarea dacică de la Rîșnov. Este motivul care ne determină să nu lăsăm în afara oricărei discuții o legătură directă între toate acestea. Un element de detaliu, dar de o importanță care nu mai trebuie subliniată, este acela că ceramica din descoperirea recent făcută o continuă (parțial) evolutiv pe cea de pe Dealul Cetății. Existînd aceste relații putem presupune următoarele : — *la blocuri* a existat în perioada statului dac liber o importantă așezare autohtonă, ai cărei locuitori practicau în special agricultura în roditorul șes al Bîrsei. În caz de primejdie aceștia foloseau ca loc de refugiu acropolea din vecinătate ;

- după 106 e.n. romanii au mutat în acest loc pe dacii care populau în număr mare dealurile învecinate. Care din aceste presupuneri se va dovedi întemeiată se va putea stabili numai în urma cercetărilor sistematice pe care ni le propunem în viitorul imediat.

L'HABITATION AUTOCHTONE DE RIȘNOV (DEP. BRAȘOV)

(Resumé)

Dans une zone archéologique située entre le village Cristian et la ville Rîșnov, l'année pasée ont été recoltés fragments ceramiques repandus sur une surface de 3-3,5 ha. Analisant ces materiaux (de point de vue typologique) l'auteur penset avoir assez d'arguments pour etablir qu'ici a existé une habitation autochtone datée de II-ème au IV-ème siècle de n.e.

LEGENDE DES FIGURES

- 1 Le lieu de la decouverte.
- 2 Céramique dace travaillée à la main.
- 3 Céramique dace travaillée à la roue.

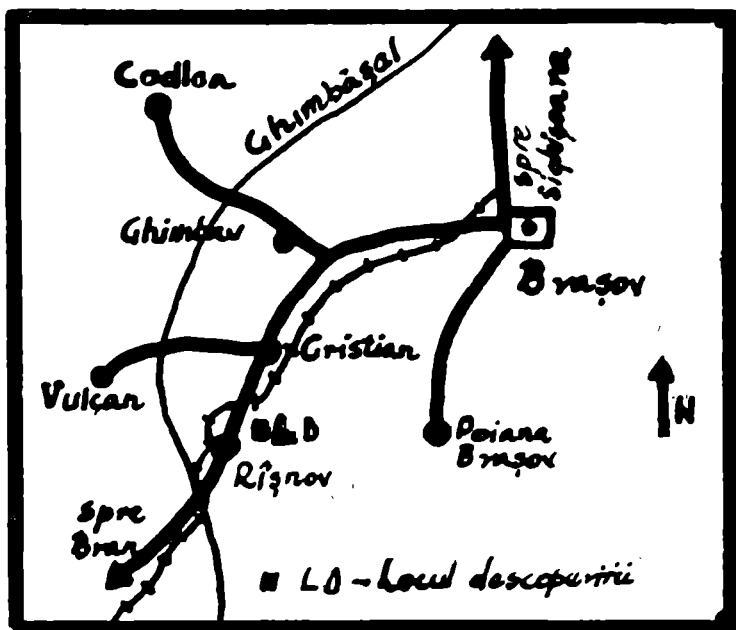

Fig. 1. Locul descoperirii.

